

Gemeentevorming

Zo scheidden zich in het laatste kwartaal van 1835 verschillende personen af, die met elkaar een afgescheiden gemeente wilden vormen. Waarschijnlijk voegden zich bij hen ook nog mensen van elders, want verscheidenen die wel in het lidmatenboek van de Christelijke Afgescheidene Gemeente voorkomen, zijn niet te vinden in de notulen van de Hervormde kerkeraad. Mogelijk stuurden zij geen schriftelijk bericht van afscheiding, of waren ze niet afkomstig uit de Hervormde Kerk van Rotterdam. Een aparte groep vormen dan nog zij die niet uit Rotterdam zelf komen, maar uit de omgeving. Soms uit de gemeenten die tegenwoordig door Rotterdam geannexeerd zijn, maar ook van verder weg¹⁸).

Het is ds. J. van Rhee uit Veen die de Rotterdamse gemeente institueert. Deze predikant trok over het algemeen veel mensen. De vijandige, in vele brieven aan secretaris en adviseur Janssen venijn spuitende hervormde ds. C.W. Pape uit Heusden schrijft:

‘Des morgens om half negen is de kerk te Veen reeds tot stikkens toe vol en dan omringen nog honderden de kerk. Uit alle oorden stroomt men naar hem toe, want hij is de ware leraar¹⁹). Het is enerzijds dus niet zo vreemd dat juist ds. Van Rhee de gemeente institueert, temeer daar hij in die tijd vaak wekenlang door het land trok, zodat zelfs zijn vrouw niet wist waar hij zich bevond. Wat wel vreemd is, is dat Van Rhee in de tijd dat hij de Rotterdamse gemeente institueerde, officieel nog Hervormd predikant te Veen was: hij werd op 24 november 1835 door de synode afgezet, waarna hij overging tot de Afgescheidenen²⁰).

Hoe merkwaardig ook, hij institueerde de Afgescheidene Gemeente te Rotterdam op 19 november 1835²¹). Landwehr schrijft: ‘Waarschijnlijk zijn in het jaar 1836 of 1837 de ambten ingesteld en werd dus de eerste afgescheiden gemeente geïnstitueerd²²). Maar als ik al op de eerste bladzijde van het lidmatenboek, achter de naam van G. van Akkeren, lees: ‘Bij de instituering der gemeente op 19 november 1835 tot ouderling verkoren’, dan kan ik daaruit niets anders besluiten dan dat op die datum de ambten zijn ingesteld en de gemeente geïnstitueerd is.

Het kerkgebouw

De gemeente was geïnstitueerd in de woning van Hendrika van Bronkhorst, die woonde in de Grote Wijnbrugstraat nr.